

KÁNTÁS BALÁZS

KELANTAN MALÁJ
ÁLLAM ÖNÁLLÓ
BÉLYEGKIADÁSAI
1911–1940

Az elektronikus bélyegkatalógus összeállítója:

Dr. Kántás Balázs PhD

ISBN 978-615-7008-93-9

Felelős kiadó:

Dr. Zsávolya Zoltán PhD

**HUNGARICA ELECTRONICA
BUDAPEST, 2025**

VÁZLAT KELANTAN MALÁJ ÁLLAM TÖRTÉNELMÉRŐL ÉS FILATÉLIÁJÁRÓL AZ 1800-AS ÉVEK ELEJÉTŐL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉIG

Kelantan maláj állam a Maláj-félsziget északkeleti részén található. Területe 14 922 km², népessége 2,1 millió ember. A kis maláj állam a 19. század elejétől a maláj függetlenségig jelentős politikai és gazdasági változásokon ment keresztül. Történelmét erőteljesen befolyásolták a helyi uralkodói dinasztiák, a szomszédos hatalmak beavatkozásai, valamint a brit gyarmati politika. Az alábbiakban bemutatom Kelantan történetét e korszakban, különös tekintettel a belső politikai fejlődésre, a brit befolyásra és az állam modernizációjára.

Kelantan a 19. század elején laza politikai szerveződéssel és államisággal rendelkező szultanátus volt, amelyet a helyi uralkodó, a szultán irányított. A térségben azonban nem csupán a maláj államok, hanem a nagyobb regionális hatalmak, köztük Sziám (a mai Thaiföld) is kifejtették befolyásukat. Kelantan 1812-től kezdődően fokozatosan a Sziám fennhatósága alá került, amely formálisan is bejelentette igényét a területre.

A 19. század közepén Kelantan belső politikáját a szultáni családon belüli hatalmi harcok és a helyi arisztokrácia rivalizálása jellemezte, az állam egyre inkább instabillá vált. Ezek a konfliktusok gyakran Sziám beavatkozásával zárultak, amely természetesen a saját érdekei szerint próbálta stabilizálni a régiót. A 19. század végére Kelantan hivatalosan is a Sziám fennhatósága alatt állt, de jelentős autonómiával rendelkezett a birodalmon belül.

A 19. század végére a Brit Birodalom mint gyarmatosító nagyhatalom is egyre nagyobb érdeklődést mutatott a Maláj-félsziget keleti partvidéke iránt, főként a stratégiai elhelyezkedés és a benne rejlő gazdasági potenciál miatt. A britek és Siam 1909-ben aláírták a Brit-Sziámi Szerződést, amelynek értelmében Kelantan és több más maláj állam brit ellenőrzés alá került. Ezzel Kelantan hivatalosan is a brit védnökség részévé vált, és az új adminisztráció bevezetett egy rezidensi rendszert, amelyben brit tisztviselők segítették az állam kormányzását, és jelentősen beleszóltak a helyi politikába a brit érdekeknek megfelelően.

A brit uralom alatt Kelantan gazdasága jelentős változásokon ment keresztül. Az infrastruktúra fejlesztése, az ültetvény-gazdálkodás bevezetése és a kereskedelem fellendülése új lehetőségeket teremtett, de egyben növelte a brit befolyást is a térség felett. Az államban főként a

rizstermesztés, a gumifaültetvények és az ónbányászat volt meghatározó, bár Kelantan kevésbé iparosodott, mint a Maláj-félsziget nyugati területei, emiatt elmaradottabbnak is számított más maláj államoknál.

A második világháború során, 1941-ben a japán hadsereg Kelantanon keresztül kezdte meg a Maláj-félsziget elfoglalását. A japánok gyorsan előrenyomultak, és brit uralmat megszüntetve együttműködtek Sziámmal, amely visszakapta a háború előtt elveszített területeit, köztük Kelantant is. A japán megszállás alatt a maláj népesség nagy megpróbáltatásoknak volt kitéve, és a japánok propagandája a brit imperializmus elleni harcot hangsúlyozta.

A háború végén, 1945-ben a brit hatalom visszaállt, de Kelantan – és általában a Maláj-félsziget – politikai helyzete már teljesen megváltozott. A maláj nacionalizmus egyre inkább

megerősödött, és egyre nagyobb nyomás nehezedett a britekre, hogy biztosítsák a térség valamilyen mértékű önrendelkezését.

A britek visszatérése után a Maláj-félsziget új politikai formát öltött. 1946-ban létrehozták a Maláj Uniót, amely azonban nagy ellenállásba ütközött a maláj lakosság részéről, mivel csökkentette a tradicionális uralkodók szerepét. Kelantan szultánja és más helyi maláj vezetők is elleneztek az uniót, ami végül 1948-ban a Maláj Államszövetség megalakulásához vezetett. Ez az új politikai rendszer nagyobb autonómiát biztosított az egyes maláj államoknak, beleértve Kelantant is.

Kelantan a föderatív maláj állam részeként megőrizte hagyományos politikai és kulturális sajátosságait, ugyanakkor fokozatosan bekapcsolódott az országos politikai és gazdasági folyamatokba. Az 1950-es években a függetlenségi

mozgalmak erősödtek, és Kelantan is aktív résztvevője volt ezeknek a folyamatoknak.

Végül, 1957. augusztus 31-én Malajzia (akkor még Maláj Államszövetség néven) elnyerte teljes függetlenségét. Kelantan ebben az új államalakulatban is megőrizte sajátos politikai és vallási arculatát. Az állam a mai napig híres konzervatív iszlám hagyományairól, és politikailag is sajátos szerepet játszik Malajzia történetében.

Kelantan története tehát a 19. század elejétől a maláj függetlenségig a regionális hatalmak közötti egyensúlyozás és a belső politikai átalakulások időszaka volt. Az állam először Sziám befolyása alá került, majd brit gyarmati fennhatóság alá helyezték, amely jelentős gazdasági és társadalmi változásokat hozott. A második világháború és a japán megszállás új kihívásokat jelentett, de hozzájárult a maláj nacionalizmus megerősödéséhez. Végül Kelantan az 1957-es

függetlenség révén egy autonóm, mégis a Maláj Államszövetség részét képező állammá vált, amely azóta is megőrizte egyedi történelmi és kulturális sajátosságait.

Ami a maláj állam posta- és bélyegkiadás-történetét illeti, a 19. század végéig Kelantanban sem volt egységes postai rendszer. A kereskedelmi és hivatalos levelezés főként futárokon keresztül zajlott, gyakran a szomszédos maláj államok, például Terengganu vagy Pahang útvonalain keresztül. Sziám befolyása alatt (a 19. század eleje és 1909 közötti időszak) Kelantan nem rendelkezett saját postaszolgálattal, és a postai szolgáltatások alapvetően Bangkok központi rendszeréhez kapcsolódtak.

A helyzet a Brit-Sziámi Szerződés (1909) után változott meg, amikor Kelantan brit protektorátusi státuszt kapott, és beillesztették a Maláj-félsziget brit gyarmati igazgatásába. Ezzel megkezdődött egy

szervezettebb postai rendszer kiépítése, amelyet a Brit Maláj Postaügyi Hivatal (Straits Settlements Post Office) felügyelt. 1911-ben Kota Bharuban, az állam fővárosában megalapították az első hivatalos postahivatalt, amely a helyi és nemzetközi levelezés központja lett.

Kelantan maláj állam első saját bélyegeit 1911-ben bocsátották ki, miután az állam csatlakozott a brit protektorátusi rendszerhez. Ezek a bélyegek a kis maláj állam címerét ábrázolták – számos névértékben és színváltozatban ugyanaz a típusbélyeg került kibocsátásra, miként az a kor brit gyarmati bélyegkiadásai esetében egyébként szokásos volt.

A típusbélyeg-sorozat igen sokáig változatlan maradt, csak a névértékek és a színek cserélődtek, a kalentani szultán, ekkoriban Iszmail portréja pedig csak 1928-ban jelent meg egy egydolláros névértékű bélyegen.

Végül 1937-ben került kibocsátásra egy új, összesen 13 értékből álló bélyegsor Ismail szultán portréjával.

A szultáni portért ábrázoló bélyegsor a második világháborúig maradt használatban a kis maláj államban. A második világháború idején ugyanis Kelantan 1941 decemberében az egyik első terület volt, amelyet a Japán Császári Haderő elfoglalt. A brit postahálózat működését felfüggesztették, és a japán hatóságok új bélyegeket vezettek be.

Az 1942-ben kiadott bélyegeken japán nyelvű feliratok és a felkelő nap szimbóluma jelent meg. A meglévő brit bélyegeket is felülbélyegezték a japán katonai hatóságok által kibocsátott feliratokkal. 1943-ban Japán hivatalosan Siam fennhatósága alá helyezte Kelantant, így a thai posta által kibocsátott bélyegeket kezdték használni. A japán megszállás alatt a postai szolgáltatások jelentősen leépültek, és főként katonai célokat szolgáltak. A helyi lakosság számára korlátozott mennyiségben álltak rendelkezésre bélyegek, amelyek közül sok ritkaságnak számít a bélyeggyűjtők körében.

1945 szeptemberében a japánok kapitulációja után Kelantan visszakerült a brit gyarmati ellenőrzés alá. A háború utáni időszakban a brit hatóságok újraindították a postai szolgáltatásokat, de a bélyegkibocsátás kezdetben a háború előtti brit bélyegek újrafelhasználásával történt.

1948-ban Kelantan más maláj államokhoz hasonlóan csatlakozott a Maláj Föderációhoz, amely lassan előkészítette a maláj államok teljes függetlenségét. Ennek részeként új postai rendszer lépett életbe, és az 1950-es években fokozatosan az egész félszigeten egységes bélyegkiadási rendszerre tértek át. Első körben a brit gyarmati típusbélyegek jelentek meg Kelantanban is, a brit uralkodó, VI. György király portréjával, MALAYA - KELANTAN felirattal.

Kelantanban azonban még az 1950-es évek elején is adtak ki helyi bélyegeket, amelyeken többek között az aktuális szultán, Ibrahim portréja szerepelt.

Végül a maláj államok 1957-ben nyerték el teljes függetlenségüket a Brit Gyarmati uralom alól, majd 1963-ban Kelantan is a föderális berendezkedésű maláj államszövetség egyik tagállamává vált.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Nigel Barley, *White Rajah. A Biography of Sir James Brooke*, London, Brown Book Group, 2002.

Adrian Bethray, *From Pirates to Philately - The Adventures of Collecting Sarawak*.

https://www.google.com/search?q=Adrian+Bethray%2C+From+Pirates+to+Philately+-+The+Adventures+of+Collecting+Sarawak.&oq=Adrian+Bethray%2C+From+Pirates+to+Philately+-+The+Adventures+of+Collecting+Sarawak.&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOdIBBzY2M2owajeoAgCwAgA&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Richard Cavendish, *Birth of Sir James Brooke*, History Today, April 2003, Vol. 53, Issue 4.

W.R. Forrester-Wood, *The Stamps and Postal History of Sarawak*, Brighton, The Sarawak Specialists' Society, 1957.

G. E. Hansford-L.A. Noble, *Sarawak and Her Stamp. An Analytical Survey of all Issues from 1869 to 1934*, Isle of Wight, The Times Press, 1935.

Virginia Matheson Hooker, *A Short History of Malaysia: Linking East and West*, London, Allen & Unwin, 2003.

R. H. D. Lockhart, A Study of the Stamps of Sarawak, London, Offices of Stamp Collecting journal, 1920.

James Mackay, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. Harsányi Luca-Ignác Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

Fred. J. Melville, *The Postage Stamps of Sarawak with a History of the Post Office from 1869-1906*, London, Nissen, 1907.

Anthony Millner, *The Invention of Politics in Colonial Malaya: Contesting Nationalism and the Expansion of the Public Sphere*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.

Bertram W.H. Poole, *Sarawak, A Complete History of its Postage Stamps*, London, D. Field, 1906.

Edward W. Proud, *The Postal History of British Borneo*, Proud-Bailey, East Sussex, 1987.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 1 Straits Settlements*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 2 Federated Malay States*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Edward W. Proud, *The Postal History of Malaya Vol. 2 Unfederated Malay States (Johore, Kedah, Kelantan, Perlis and Trengganu)*, Proud-Bailey, East Sussex, 2000.

Cassandra Pybus, *The White Rajahs of Sarawak: Dynastic Intrigue and the Forgotten Canadian Heir*, Vancouver, Douglas & McIntyre, 1996.

Robert Reece, *The Name of Brooke. The End of White Rajah Rule in Sarawak*, Sarawak Literary Society, 1993.

Robert Reece, *Masa Japun. Sarawak under the Japanese, 1941-1945*, Sarawak Literary Society, 1998.

Robert Reece, *The White Rajahs of Sarawak. A Borneo Dynasty*, London, Archipelago Press, 2004.

Mike Thomson, *The Stabbed Governor of Sarawak*.
<https://www.bbc.com/news/magazine-17299633>

Barbara Watson Andaya–Leonard Andaya, *A History of Malaysia*, Honolulu, University of Hawaii Press, 2001.

Neville Watterson, *Sarawak, the De La Rue Story*, London, Brock Publications, 2000.

James Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/James_Brooke

Charles Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Brooke,_Rajah_of_Sarawak

Anthony Brooke - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/Anthony_Brooke

Johore - angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
<https://en.wikipedia.org/wiki/Johor>

Postage stamps and postal history of Malaysia -
angol nyelvű Wikipédia-szócikk.
https://en.wikipedia.org/wiki/Postage_stamps_and_postal_history_of_Malaysia

Stamp Issuing Entities Of The World.
<https://www.linns.com/insights/stamp-issuing-entities-of-the-world.html>

*Stanley Gibbons Commonwealth Stamp Catalogue:
Brunei, Malaysia & Singapore, 5th Edition, London,
Stanley Gibbons, 2018.*

**KELANTAN MALÁJ
ÁLLAM ÖNÁLLÓ
BÉLYEGKIADÁSAI
KRONOLÓGIAI
SORREND BEN
1911–1940**

1911
Michel MY-KL 1a

1911

Michel MY-KL 2

1911
Michel MY-KL 3

1911
Michel MY-KL 4

1911
Michel MY-KL 5

1911

Michel MY-KL 6

1911
Michel MY-KL 7

1911
Michel MY-KL 8

1911
Michel MY-KL 9

1911
Michel MY-KL 11

1911
Michel MY-KL 12

1911
Michel MY-KL 13

1915
Michel MY-KL 11

1919
Michel MY-KL 1b

1921
Michel MY-KL 14

1921
Michel MY-KL 23

1922
Michel MY-KL 16

1922
Michel MY-KL 19

1922
Michel MY-KL 20

1922
Michel MY-KL 21

1922
Michel MY-KL A26

1922
Michel MY-KL B26

1922
Michel MY-KL C26

1922
Michel MY-KL D26

1922

Michel MY-KL E26

1922

Michel MY-KL F26

1922
Michel MY-KL G26

1922
Michel MY-KL H46

1922
Michel MY-KL 126

1923

Michel MY-KL 15

1924
Michel MY-KL 26

1925
Michel MY-KL 25

1926
Michel MY-KL 17

1926
Michel MY-KL 24

1927
Michel MY-KL 18

1928
Michel MY-KL 22

1928
Michel MY-KL 27A

1937
Michel MY-KL 28

1937
Michel MY-KL 29

1937
Michel MY-KL 30

1937
Michel MY-KL 31

1937
Michel MY-KL 32

1937
Michel MY-KL 33

1937
Michel MY-KL 34

1937
Michel MY-KL 35

1937
Michel MY-KL 36

1937
Michel MY-KL 37

1937
Michel MY-KL 38

1937
Michel MY-KL 39

1937
Michel MY-KL 40

1940
Michel MY-KL 42

